

JAARVERSLAG MEESTERSCHAPSTEAM NEDERLANDS 2024-2025

Samenstelling: Sander Bax, Peter-Arno Coppen & Jaël van Staverden

Inleiding

Het meesterschapsteam Nederlands voert zijn agenda al enkele jaren uit langs twee hoofdlijnen:

- De nadere uitwerking van het Manifest Nederlands op School uit 2016 door het uitdragen van een academische visie op het schoolvak, door het vormen en onderhouden van een universitair netwerk voor het schoolvak Nederlands, door het begeleiden en verrichten van vakdidactisch onderzoek, en door het ontwikkelen van wetenschappelijk gefundeerd lesmateriaal voor het schoolvak Nederlands i.s.m. docenten en leerlingen.
- Zowel proactieve als reactieve betrokkenheid rond de door de overheid geregisseerde ontwikkelingen in het leergebied Nederlands, in het bijzonder de ontwikkeling van een nieuw curriculum.

Die twee lijnen komen terug in de onderstaande rubricering van onze activiteiten: visie en curriculum, bijeenkomsten en publiciteit, (na)scholing en ontwikkeling didactisch materiaal, onderzoek en publicaties. De opgave pretendeert geen volledigheid maar biedt een indruk van de veelheid en veelzijdigheid aan activiteiten. Eerst volgen enkele praktische zaken met betrekking tot de samenstelling en werkwijze van het Meesterschapsteam.

Het Meesterschapsteam Nederlands: (wijzigingen in) samenstelling, taakverdeling, werkwijze

In 2024 is besloten dat afdelingen Letterkunde en Taalbeheersing & Taalkunde niet alleen *de facto* samen één team vormen, maar ook daadwerkelijk als één Meesterschapsteam verder zullen gaan. In 2024-2025 waren de voorzitters Bax (Letterkunde) en Coppen (Taalbeheersing & Taalkunde). Per september 2024 heeft Erwin Mantingh het Meesterschapsteam verlaten – hij blijft echter wel betrokken bij de activiteiten van VakdidactiekGW. De opvolging van Kees de Gloppe vanuit Groningen is in 2024-2025 ongewis gebleven. Sander Bax is hoogleraar in Leiden geworden, met behoud van zijn teamlidmaatschap. Toegetreden tot het Meesterschapsteam zijn Ronny Boogaart (Leiden) en Janneke van der Loo (Tilburg). Sandra van Voorst heeft wegens ziekte (november 2024 – juni 2025) minder taken kunnen uitvoeren.

Het team vergadert maandelijks digitaal. Coppen is namens het MT lid van het Afstemmingsoverleg Schoolvak Nederlands (zie hieronder). Er zijn na alle verschuivingen in de bezetting leemtes die op korte termijn zullen moeten worden opgevuld.

Dit jaar ondersteunde Jaël van Staverden secretarieel (1/10 fte). Zij was ook actief betrokken bij een aantal activiteiten en initiatieven, voornamelijk bij de organisatorische voorbereiding van NLNU (voorheen Vakdidactisch Netwerk Nederlands Utrecht) en VONK.

Visie en curriculumontwikkeling

Het Meesterschapsteam is op verschillende manieren intensief betrokken bij de lopende vakvernieuwing: Mantingh als lid van de Vakvernieuwingscommissie voor de eindtermen, Bax en Coppen als vakexperts in de Advieskring.

Onze arbeidsintensieve bemoeienis met het curriculum heeft ertoe geleid dat we nog niet serieus toe zijn gekomen aan het eerder geformuleerde voornemen om ons inhoudelijk nader te oriënteren

op de vraag wat het beoogde doel bewuste geletterdheid vraagt van de opleiding tot leraar Nederlands. Daarmee willen we bijdragen aan een lopende discussie over de vraag wat het vakinhoudelijke en vakdidactische aandeel moet zijn in de opleiding. Actuele ontwikkelingen als het nijpende lerarentekort en de instroom van studenten uit bredere bachelors vragen om antwoorden (zie ook het Sectorplan actielijn 3).

Tegelijkertijd werkt het MT NE mee aan het vergroten van het premastercursusaanbod en aan verbeteren van toegangswegen tot de eerstegraads bevoegdheid voor studenten met een geesteswetenschappelijke of andere master waarin taal een grote rol speelt.

Publiciteit en netwerkvorming

Het meesterschapsteam ondersteunt het online tijdschrift *Neerlandistiek.nl/Neerlandistiek voor de Klas*.

In Nijmegen, Groningen, Tilburg en Utrecht zijn leden van het meesterschapsteam actief betrokken bij de oprichting en ontwikkeling van regionale netwerken waarbij meestal sprake is van samenwerking tussen universiteiten en hogescholen ter plaatse (zie hieronder).

We onderhouden nauwe contacten met andere betrokkenen bij het schoolvak Nederlands, vaak ook via 'personele unies': de Raad voor Neerlandistiek, het Afstemmingsoverleg Schoolvak Nederlands, de vakvereniging Levende Talen Nederlands & de WODN, de SLO, de LOVN. Uit onderstaande blijkt dat er ook in veel gevallen sprake is van actieve samenwerking.

Evers-Vermeul was betrokken bij de inmiddels afgeronde vernieuwing van de website van de meesterschapsteams.

(Na)scholing (docentontwikkelteams), ontwikkeling didactisch materiaal, gastcolleges, workshops, en advisering

Docentontwikkelteams (DOT's)/Professionele LeerGemeenschappen (PLG's)

- Het docentontwikkelteam *Rijm en ritme* o.l.v. Van Oostendorp werkt naar een afronding in het najaar van 2024 toe met een publicatie van ontwikkeld lesmateriaal.
- In samenwerking met ICLON Leiden is een nieuwe Professionele LeerGemeenschap (PLG) opgezet *De taal van macht in maatschappij en literatuur* o.l.v. Bax en Boogaart; de eerste bijeenkomsten zijn in september 2025.
- Er wordt nagedacht over nieuwe docentontwikkelteams of kortlopende scholingsbijeenkomsten met docenten (KWIks)

VONK-inspiratiemiddag (oktober 2024)

In 2024 vond de derde editie van de VONK-inspiratiemiddag plaats. Het Meesterschapsteam was de hoofdsponsor van deze online georganiseerde middag door (Dudoc-Alfa-)onderzoekers voor secties Nederlands in den lande: het aanbod bestond uit een dozijn workshops door docent-onderzoekers, het publiek uit ca. 300 docenten verspreid over het hele land. Dudoc-Alfa promovendi namen de organisatie inclusief de pr op zich. De bijeenkomst is geëvalueerd.

Bax:

- Vanaf 1-8-2024 aangesteld als hoogleraar Contemporaine Nederlandse literatuur en cultuur in een transnationale dynamiek. Vanuit die rol werk ik aan de Universiteit Leiden aan een samenwerkingsprogramma tussen de Opleiding Nederlands (en andere talenopleidingen) en het ICLON.

- Vanuit die rol ook lid van het opleidingsbestuur van de tweejarige master en docent van het vak *Reflectie op het schoolvak Nederlands*.
- Dat resulteert in een aantal activiteiten voor docenten Nederlands (jaarlijkse nascholingsdag, bijeenkomsten van het Vaksteunpunt Nederlands, de eerdergenoemde PLG en een samenwerking in onderzoeksaanvragen (NWO Lerarenbeurs en Dudoc Alfa)
- Lid van expertisekring van de vakvernieuwingscommissie en ik die hoedanigheid betrokken bij het feedback formuleren op de voorstellen voor eindtermen. Ook aanwezig geweest bij verschillende sessies daaromtrent.
- Organisatie professionalisering voor docenten en docent-onderzoekers:
 - Professionele LeerGemeenschap (PLG) opgezet De taal van macht in maatschappij en literatuur o.l.v. Bax en Boogaart; de eerste bijeenkomsten zijn in september 2025.

Boogaart:

- Docent MA-cursus *Reflectie op het Schoolvak Nederlands* voor het onderdeel Taalkunde (afronding met studentensymposium januari 2025), MA Neerlandistiek, Leiden
- Docent cursus Alfa4all Stilistiek (feb-juni 2025) voor het onderdeel Taalkunde
- Gastles *Woorden als Wapens: de taal van politiek Den Haag*, Bonaventura Lyceum, Leiden (19 mei 2025)
- Gastles/Workshop *Grammatica in het Wild*, Herbert Vissers College, Hoofddorp (30 juni 2025)

Coppen:

- Medeauteur Kern Nederlands voor de Onderbouw Havo, VWO. Boom uitgevers
- Namens Meesterschapsteam Nederlands lid van het Afstemmingsoverleg Schoolvak Nederlands.
- Namens Meesterschapsteam Nederlands lid van de Advieskring Vakvernieuwing Nederlands
- Op persoonlijke titel lid Adviescommissie Herijking Kennisbasis Pabo
- Lid visitatiepanel voor Midterm Review Lerarenopleiding Nederlands HvA.
- Lid van de Raad voor Neerlandistiek

Evers-Vermeul:

- Keynote “Leesbevorderend lesgeven: wat vraagt dat van leraren?” en bijdrage aan de paneldiscussie tijdens de Studiedag LONGA (Amsterdam, 29 november 2024).
- Workshop “Leesonderwijs en vakonderwijs: hoe combineer je dat?” tijdens de conferentie van het Kenniscentrum Begrijpend Lezen (Eindhoven, 5 februari 2025).
- Deelname aan de veldraadpleging taal- en reken- en wiskundeonderwijs, in het kader van de *Werkopdracht actualisatie Referentiekader* die SLO kreeg van OCW (Amersfoort, 11 februari 2025)
- Workshop “Taal in Toetsen” tijdens de Studiemiddag beroepsgerichte vakken Cito/CvTE (Arnhem, 13 februari 2025).
- Lid van de Advieskring Herijking Kennisbases voor de pabo – leergebied Nederlands
- Lid van de begeleidingscommissie van *Taal als Basis*
- Lid van de Kennistafel Effectief Leesonderwijs
- Lid van de begeleidingscommissie Toetsen in het PO (College voor Toetsen en Examens)

Van Oostendorp:

- Coördinator docentontwikkelteam *Rijm en ritme*.
- Hoofdredacteur Neerlandistiek en Redacteur *Neerlandistiek voor de klas*

- Principal investigator van het NWA-project *Wat je zegt ben je zelf*, om taalkunde in de middelbare school te brengen.
- (Vanaf januari 2024) Schrijver van de NRO-Leidraad Taalvaardigheid op school.
- (Vanaf mei 2024): Begeleider promovendilichting 2024 Vakdidactiek GW

Van Voorst:

- Samenwerking met lerarenopleidingen en scholen/docenten in het vo in de regio Noord-Nederland (Groningen, Friesland, Drenthe). Op initiatief van het Meesterschapsteam Nederlands werd in 2021 het Vakdidactisch Netwerk Nederlands Noord (V3N) opgericht. V3N is een samenwerking tussen de academische (leraren)opleidingen en HBO-lerarenopleidingen rond het schoolvak Nederlands in Noord-Nederland. Het doel is om een actief netwerk voor docenten Nederlands in de regio op te bouwen waar kennisuitwisseling plaatsvindt. De HBO-WO initiatiefnemers kunnen elkaar steeds beter vinden en langzaam verandert V3N in een netwerk met actieve leden. Het afgelopen jaar zijn de studenten van de lerarenopleidingen meer bij het netwerk betrokken, zodat V3N ook een vangnet voor hen kan zijn in de eerste jaren dat ze lesgeven. Dat betrekken van studenten gaan we het komende jaar structureler doen.
- Het afgelopen jaar heeft V3N vier studie(mid)dagen georganiseerd: *Creatief schrijven* (oktober), een divers programma met Ramsey Nasr als hoofdgast op de *jaarlijkse Dag van Taal, Kunsten en Cultuur* (januari), *Taal als toekomst* over veranderingen in het schoolvak (maart) en *Young Adult als spraakmaker* in de klas (juni). Alle studiemiddagen bouwden voort op eerdere activiteiten, zodat V3N ook meer een agenda en gezicht krijgt. Twee studiemiddagen waren in Groningen, een in Leeuwarden en de laatste online. Volgend jaar zal er ook een studiemiddag in Zwolle plaatsvinden. We blijven ons inzetten voor de communicatie en de verbinding in het netwerk. Voor het studiejaar 2025-2026 wordt een nieuwe agenda van activiteiten opgesteld, die veelal in het teken zullen staan van de nieuwe kerndoelen.

Onderzoek

Begeleiding lopend promotie-onderzoek:

- Dudoc-Alfa: Moniek Vis (2017, **De Gloppe**, Van Gelderen & Van Kruiningen), Gepco de Jong (promotoren: prof. dr. Yra van Dijk en **Bax**; copromotor: dr. Rian Aarts), Kritisch denken in het literatuuronderwijs (2021), Roos Joosten (2024) (promotor: **Bax**; copromotoren: dr. Rian Aarts en dr. Tjeerd van der Laar, Leonie Sliepenbeek (2024) (promotor: **Bax**; copromotor: dr. Janneke van der Loo).
- NWO-lerarenbeurs: Melanie Hof (2018, **De Gloppe**, Baaijen & Stukker), Oeds van Middelkoop (2019, Van Gemert & **Mantingh**). Eline Peeters (**Bax** en prof. dr. Odile Heynders; copromotor: dr. Rian Aarts), Naar een intermediale literatuurdidactiek (2023), Nadie Janssen (2024)(promotor: **Bax**; copromotoren: dr. Jimmy van Rijt en dr. Janneke van der Loo), Pim van der Helm (2024) (promotor: **Bax**; copromotor: dr. Erwin Mantingh), Sarah Badwy (2024) (promotor: **Bax**; copromotor: dr. Jeroen Dera).
- Startersbeurs: Emmy Stevens (**Bax**; copromotoren: dr. Jimmy van Rijt en dr. Siebe Bluijs), LLM en het schoolvak Nederlands (2023)
- Overig: Michelle Czajkowski (**Van Oostendorp** en prof. dr. Rob Schoonen), De RADAR Taaltoets, Caïen Bakker (2016, **De Gloppe** & De Vries), Jan van Gulik (2024, **Evers-Vermeul**, Stukker, Bouwer & **Mantingh**), Astrid Wijnands (**Coppen**, Stoel)

Begeleiding lichteningen promovendi Dudoc-Alfa en NWO Lerarenbeurs (intervisie en scholing):

- **Mantingh** (2019), **Van Herten** (2021), **Van Oostendorp** (2024)

Oppositie vakdidactische promoties:

- Hanneke Bartelds, Teaching historical empathy. Amsterdam, 5-11-2024. (**Bax**)
- Corina Breukink, Aandacht voor het leesproces, Utrecht, 13-12-2024. (**Bax**, Mantingh) Gijs Leenders, *Bewuste taalvaardigheid ontleed: Onderzoek naar contextrijk, taalcontrastief en procesgericht grammaticaonderwijs in de vakken Nederlands, Engels en Duits*. Utrecht, 11-7-2025. (**Coppen, Evers-Vermeul**)
- Astrid Wijnands, *Linguistic sources in grammar education: Fostering reflective thinking about language* (**Evers-Vermeul, Boogaart** lid leescommissie)

Nieuwe/gehonoreerde onderzoeksaanvragen:

- (NWA) 'Becoming Literate in a Digital Age' (consortium o.l.v. Els Stronks; **Mantingh** met Van der Stappen & De Jong, begeleider van UU-postdoc Brechtje van Zeijts)
- NWO Lerarenbeurs: Noortje Hemmen (**Evers-Vermeul & De Vries**, oktober 2025), Susan Beckers (2025) (promotor: **Bax**; copromotor: dr. Erwin Mantingh), Joop van der Kuip (2025) (promotor: **Bax**; copromotor: dr. Janneke van der Loo), (NWO Lerarenbeurs, start 1-9-2025), Lieke Suttorp (2025) (promotor: **Bax**; copromotor: dr. Janneke van der Loo en dr. Alex Reuneker.)

Voltooide promoties:

- NWO-lerarenbeurs: Hilde Kooiker-den Boer (**Evers-Vermeul & Sanders**, *Door lezen de wereld ontdekken: Natuur en Techniek als functionele context voor tekststructuuronderwijs*, 18-10-2024).

> Zie verder onder publicaties.

Publicaties onderzoek

Bax, S.; Kroon, S.; Spotti, M. (2024). Afterword L1 Education Between Von Humboldt and Chat Gtp. In: *L1 Educational Studies in Language and Literature*, 24, 2.

Bax, S., en Peeters, E., 'Enhancing students' media resilience through literature education. An educational design based on work and authorship of A.F.Th. van der Heijden.' In: Cohen de Lara, E., en Leesen, T., (red.), *Rethinking Resilience in Character Education. Insights from Literature and Philosophy*. London 2025, Routledge, pp. 87-102.

Bax, S., 'Auteurschap van Willem van Affligem tot Ferdynand LeFebvre. Een diachrone bijdrage aan een kruispunt voor Erwin Mantingh'. In: Bax, S., en Coppen, P.A. (red), *Een vakmeester met een rol. Een bundel opstellen aangeboden aan Erwin Mantingh bij zijn afscheid als voorzitter van het Meesterschapsteam Nederlands*. Nijmegen 2025, pp. 29-41.

Bax, S., Badwy, S., Helm, P. van der, Joosten, R., en Mantingh, E., 'In dialoog met de (historische) ander. Literatuurhistorisch redeneren, dialogisch literatuuronderwijs en burgerschapsvorming.' In: Dijk, Y. van, en Klaver, M.-J., (red.), *Lezen voor waarden*. Amsterdam 2025, Boom.

Boogaart, R., Jansen, H. & van Leeuwen, M. (2024). *Maar zo bedoelde ik het niet! Hoe we recht praten wat krom is*. Thomas Rap, Amsterdam.

Boogaart, R., Jansen, H. & van Leeuwen, M. (2024). Recht praten wat krom is. *Onze Taal* (3), p.52-53.

Boogaart, R., Jansen, H. & van Leeuwen, M. (2025). Ik bedoelde er verder niks mee: hoe mensen controversiële uitspraken verdedigen. *Tekstblad* 31 (1), p.10-14.

Boogaart, R. (2024). Column *Vaktaal* (2 afleveringen, grammatica in het wild)

Boogaart, R. (2025). Column *Onze Taal* (3 afleveringen, taal in het wild)

Boogaart, R. (2025). Eerst met een knipoog, daarna serieus. De rol van ironie bij taalverandering.

Onze Taal (1), p.24-27.

Boogaart, R. (2025). Kommavonnis. In: *Neerlandistiek*, 9 maart 2025.

<https://neerlandistiek.nl/2025/03/kommavonnis/>

Boogaart, R. (2025). Niet durven gokkend. In: *Neerlandistiek*, 30 mei 2025.

<https://neerlandistiek.nl/2025/05/niet-durven-gokkend/>

Bogaerds-Hazenberg, S., **Evers-Vermeul, J.**, & van den Bergh, H. (2024). Het kind, het badwater en de leesmethodes. *Didactief*, 54(5), 49-53. <https://didactiefonline.nl/artikel/het-kind-het-badwater-en-de-leesmethodes>

Coppen, P.A.J.M. (2024/2025), Column in *Levende Talen Magazine* (8 afleveringen)

Coppen, P.A.J.M. (2024/2025), Column in *Onze Taal* (4 afleveringen Grammatica)

Coppen, P.A.J.M. (2024/2025), Column in *Trouw* (152 afleveringen)

Coppen, P.A.J.M. & Dietz, F.M. (2024, November 4). Er dreigt een lukrake streep te gaan door goed doordacht taalonderwijs. *Trouw*, pp. 17.

Coppen, P.A.J.M., Dietz, F.M., **Bax, P.M.**, **Oostendorp, M. van** & **Mantingh, E.** (2024, November 4). Taal leer je ook door na te denken. *Trouw*

De Maat, P., & **Evers-Vermeul, J.** (2025). Hoe kun je met vrij lezen meer effect bereiken? In J. Evers-Vermeul (Ed.), *Voor u gelezen in 2024: Samenvattingen van actueel internationaal wetenschappelijk onderzoek* (pp. 33-41). Kenniscentrum Begrijpend Lezen. <https://www.kenniscentrumbegrijpendlezen.nl/home/voor-u-gelezen>

Evers-Vermeul, J. (2024). Begrijpelijke alinea's leren schrijven [Review dissertatie Astrid van Winden]. *Levende Talen Tijdschrift*, 25(4), 34-39. <https://doi.org/https://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltt/article/view/2426>

Groen-van Velzen, L., Kafoe, J., **van Oostendorp, M.**, Schotanus, Y., & Schümers, S. (2023). Eerst het woord geheim en daarna het woordje rijm: Rijm in de klas. *Levende Talen Magazine*, 110(1 SPECIAL), 18-23. Geraadpleegd van <https://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/view/2302>.

Kooiker-den Boer, H. S., Bogaerds-Hazenberg, S. T. M., Sanders, T. J. M., **Evers-Vermeul, J.** (2024). Vakdidactische kennisclips over tekststructuur: Een verkennende studie binnen de pabo. *Pedagogische Studiën*, 101(4), 429-461. <https://doi.org/10.59302/6fqk2y74>

Kooiker-den Boer, H., & **Evers-Vermeul, J.** (2025). Grip op teksten, grip op kennis: Hoe combineer je tekststructuuronderwijs met Natuur & Techniek? *MeerTaal*, 12(3), 32-35. <https://www.tijdschriftmeertaal.nl/art/50-8488> [Grip-op-teksten-grip-op-kennis](https://www.tijdschriftmeertaal.nl/art/50-8488)

McCarthy, K. S., van de Ven, M., **Evers-Vermeul, J.**, Segers, E., & van den Broek, P. (2024). Cognitive perspectives on the role of genre in reading comprehension. In N. M. Stukker, J. A. Bateman, D. McNamara, & W. Spooren (Eds.), *Multidisciplinary views on discourse genre: A research agenda* (pp. 108-134). Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781003335603-5>

Rooijackers, P., Stevens, C., & **Evers-Vermeul, J.** (2024). Nieuwe wegen, nieuwe uitdagingen? Reflectie op het vwo-examen Nederlands 2024. *Levende Talen Magazine*, 111(7), 18-22. <https://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/view/2429>

Rättä, K., Funke, R. & **Coppen, P.A.J.M.** (2024). Meaningful curricular debates on grammar teaching. 2024 ARLE IFTE Conference: Connections and Disruptions: Unsettling L1 Education: Intersections of Place, Identity and Technology.: Melbourne (online) (2024, June 18 - 2024, June 22).

Stukker, N. M., Arner, T., **Evers-Vermeul, J.**, Heller, V., Hof, M. J., & Vis, M. (2024). Bridging the gap between genre theory and genre education. In N. Stukker, J. A. Bateman, D. McNamara, & W. Spooren (Eds.), *Multidisciplinary views on discourse genre: A research agenda* (pp. 168-198). Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781003335603-7>

Van Oostendorp, M. (2023/2024): Ongeveer 345 bijdragen aan *Neerlandistiek*, o.a. over automatische controle van het eindexamen.

Woezik, T.E.T. van, **Coppen, P.A.J.M.**, Meijer, P.C. & Oosterheert, I.E. (2024). Een beroepsbeeld als verbindend narratief in de context van Samen Opleiden. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 45 (4), 63-79.